

MONITORUL OFICIAL AL ROMÂNIEI

Anul 185 (XXIX) — Nr. 573

PARTEA I
LEGI, DECRETE, HOTĂRĂRI ȘI ALTE ACTE

Marți, 18 iulie 2017

SUMAR

<u>Nr.</u>		<u>Pagina</u>
DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE		
	Decizia nr. 214 din 4 aprilie 2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori	2-6
DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI		
547.	— Decizie privind eliberarea domnului Bogdan-Nicolae Stan din funcția de președinte, cu rang de secretar de stat, al Agenției Naționale de Administrare Fiscală	7
548.	— Decizie privind numirea doamnei Mirela Călugăreanu în funcția de președinte, cu rang de secretar de stat, al Agenției Naționale de Administrare Fiscală	7

DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIA Nr. 214

din 4 aprilie 2017

referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori

Valer Dorneanu	— președinte
Marian Enache	— judecător
Petre Lăzăroiu	— judecător
Mircea Ștefan Minea	— judecător
Daniel Marius Morar	— judecător
Mona-Maria Pivniceru	— judecător
Livia Doina Stanciu	— judecător
Simona-Maya Teodoroiu	— judecător
Varga Attila	— judecător
Andreea Costin	— magistrat-asistent

Cu participarea reprezentantului Ministerului Public, procuror Luminița Nicolescu.

1. Pe rol se află soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, excepție ridicată de Piraeus Bank România — S.A. din București în Dosarul nr. 26.518/3/2015* al Tribunalului București — Secția a VI-a civilă și care formează obiectul Dosarului Curții Constituționale nr. 391D/2016.

2. La apelul nominal se prezintă, pentru autoarea excepției de neconstituționalitate, doamna avocat Ancuța Pop din Baroul București, lipsind cealaltă parte. Procedura de citare este legal îndeplinită.

3. Cauza fiind în stare de judecată, președintele Curții acordă cuvântul reprezentantului părții prezente, care pune concluzii de admitere a excepției. În acest sens arată, în esență, că dispozițiile legale criticate sunt neconstituționale deoarece încalcă prevederile art. 53 din Constituție, prin restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți care ar trebui să fie garantate tuturor, atât profesionistului, cât și consumatorului, respectiv egalitatea în fața legii, dreptul la un proces echitabil și dreptul la apărare. Însă, legiuitorul, prin dispozițiile legale criticate, creează, în favoarea consumatorului, mai multe căi de atac prin intermediul cărora să i se protejeze drepturile, dar, în același timp, nu prevede pentru profesionist posibilitatea de a-și apăra în concret drepturile cu privire la fiecare convenție de credit asupra căreia s-ar putea produce efectele acțiunii reglementate de art. 12—13 din lege. Astfel, consumatorul are la dispoziție cel puțin trei căi de acțiune prin care drepturile acestuia să fie protejate, însă legiuitorul nu reglementează modalitatea sau ordinea în care acestea trebuie să fie exercitate.

4. Mai supune atenției Curții relația dintre Directiva 2009/22/CE a Parlamentului European și a Consiliului, astfel cum a fost transpusă prin Hotărârea Guvernului nr. 1.553/2004 privind unele modalități de încetare a practicilor ilicite în domeniul protecției intereselor colective ale consumatorilor, respectiv relația dintre efectele acțiunilor permise pentru apărarea drepturilor și intereselor colective ale consumatorilor și acțiunile permise de art. 12 și 13 din Legea nr. 193/2000. Depune concluzii scrise.

5. Având cuvântul, reprezentantului Ministerului Public formulează concluzii de respingere, ca neîntemeiată, a excepției de neconstituționalitate. În acest sens, arată că instanța constituțională, în practica sa, a reținut că art. 13 din Legea nr. 193/2000, pe lângă răspunderea civilă delictuală pe care o reglementează, prevede și o răspundere contravențională, iar, în

procedura reglementată de art. 14 din lege, diferendul dintre consumator și comerciant parcurge trei grade de jurisdicție, în timp ce în cazul aplicării art. 13 din lege diferendul poate parcurge doar două grade de jurisdicție, însă un astfel de tratament nu încalcă dispozițiile art. 21 din Constituție, întrucât nu impune legiuitorului obligația reglementării accesului la toate gradele de jurisdicție. Având în vedere motivele de neconstituționalitate invocate, apreciază că cele reținute de Curtea Constituțională în jurisprudența sa își mențin valabilitatea și în cauza de față.

CURTEA,

având în vedere actele și lucrările dosarului, constată următoarele:

6. Prin Încheierea din 8 martie 2016, pronunțată în Dosarul nr. 26.518/3/2015*, **Tribunalul București — Secția a VI-a civilă a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori**, excepție ridicată de Piraeus Bank România — S.A. din București într-o cauză având ca obiect soluționarea acțiunii în constatarea existenței unor clauze abuzive în contractele încheiate de autoarea excepției de neconstituționalitate.

7. În motivarea excepției de neconstituționalitate se susține, în esență, că în baza dispozițiilor legale criticate consumatorul are posibilitatea fie să se îndrepte direct împotriva profesionistului prin intermediul instanțelor judecătorești competente, fie să sesizeze organele administrative abilitate, care, în condițiile în care vor considera legitime reclamațiile consumatorului, vor sesiza instanța de judecată pentru ca aceasta să constate caracterul abuziv al clauzelor reclamate. Însă, nicio dispoziție legală nu reglementează succesiunea acestor proceduri, existând un risc major de încălcare a principiului securității raporturilor juridice și deci a art. 6 din Convenție.

8. Astfel, dispozițiile contestate oferă consumatorilor acces la justiție prin două proceduri distincte și oferă posibilitatea instanțelor judecătorești, ca urmare a unei sesizări din partea Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor privind contractele încheiate cu un număr determinat de consumatori, să dispună modificarea tuturor contractelor încheiate de bancă cu clienții săi.

9. Se mai arată că prin aplicarea art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 se încalcă dreptul la un proces echitabil prin aceea că, în privința contractelor care nu fac obiectul cererii de chemare în judecată nu există, în realitate, niciun proces, nu există nicio dezbatere în contradictoriu, nu există nicio manifestare a dreptului la apărare, ci doar o generalizare ce sporește în mod nejustificat protecția acordată consumatorului, dar încalcă într-o manieră ireparabilă drepturile fundamentale ale profesionistului. Dacă protejarea unei anumite categorii de subiecte de drept poate fi considerată necesară, totuși aceasta nu se poate face în detrimentul unei alte categorii. Totodată, consumatorii beneficiază de o protecție sporită și prin faptul că au posibilitatea să își valorifice drepturile, atât prin intermediul sesizării instanțelor judecătorești, cât și prin intermediul

organelor de control prevăzute de lege care vor reprezenta mai departe drepturile consumatorilor. Astfel, în cazul în care instanța constată că anumite clauze din contractele pe care Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor sunt abuzive, profesionistul este obligat să modifice toate contractele în curs de executare, dar, în situația în care organele judecătorești constată că aceste clauze nu prezintă un caracter abuziv, singura consecință a unei astfel de soluții va fi anularea procesului-verbal. Or, legea ar trebui să prevadă ca, atunci când instanța constată că nu sunt abuzive clauzele contestate, această soluție să se aplice tuturor contractelor aflate în executare și respingerea oricărei cereri a consumatorilor ce prezintă identitate de obiect.

10. Se mai arată că reglementarea art. 12 și art. 13 din Legea nr. 193/2000 depășește cu mult sfera de protecție pe care Directiva 93/13/CEE intenționa să o confere consumatorilor, deoarece se ajunge la aplicarea generalistă a unei soluții la situații de fapt care ar trebui analizate *in concreto* și, mai ales, la aplicarea retroactivă a unei potențiale soluții de admitere a acțiunii Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor la contracte cu privire la care anterior se constatare caracterul negociat al acestora. Se mai apreciază că domeniul de aplicare al dispozițiilor legale criticate nu poate privi contractele de credit încheiate cu fiecare consumator în parte, ci numai acele clauze dintr-un document care li se aplică în mod global și automat, fără posibilitatea negocierii, cum ar fi condițiile generale de afaceri sau modelele standard de convenție care nu pot fi particularizate în funcție de nevoile și cerințele consumatorilor.

11. În continuare, se arată că, prin dispozițiile legale criticate, se încalcă accesul liber la justiție în calitate de condiție imperativă pentru derularea unui proces echitabil, precum și dreptul la apărare, întrucât instanța de judecată se poate pronunța asupra caracterului abuziv al unor clauze din contracte care nu sunt supuse analizei acesteia și asupra cărora profesionistul nu poate formula nicio apărare. De asemenea, cerințele unui proces echitabil nu sunt îndeplinite nici în ceea ce privește aplicarea art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000.

12. Se mai susține că dispozițiile legale criticate încalcă dreptul de proprietate privată și dreptul de exercitare liberă a activității economice, întrucât implicațiile economice ale anulării clauzelor reclamate ar conduce la infirmarea speranței legitime de câștig a băncii, constând în valoarea economică a clauzelor constatate abuzive. Mai mult, anularea retroactivă a acestor clauze ar conduce la pierderi semnificative ale băncii, ceea ce reprezintă o expropriere de fapt.

13. Potrivit prevederilor art. 30 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, încheierea de sesizare a fost comunicată președinților celor două Camere ale Parlamentului, Guvernului și Avocatului Poporului, pentru a-și exprima punctele de vedere asupra excepției de neconstituționalitate ridicate.

14. **Guvernul** apreciază că dispozițiile legale criticate sunt constituționale.

15. **Președinții celor două Camere ale Parlamentului și Avocatul Poporului** nu au comunicat punctele lor de vedere asupra excepției de neconstituționalitate.

CURTEA,

examinând încheierea de sesizare, punctul de vedere al Guvernului, raportul întocmit de judecătorul-raportor, concluziile scrise depuse, susținerile reprezentantului părții prezente, concluziile procurorului, dispozițiile legale criticate, raportate la prevederile Constituției, precum și Legea nr. 47/1992, reține următoarele:

16. Curtea Constituțională a fost legal sesizată și este competentă, potrivit dispozițiilor art. 146 lit. d) din Constituție, precum și ale art. 1 alin. (2), ale art. 2, 3, 10 și 29 din Legea nr. 47/1992, să soluționeze excepția de neconstituționalitate.

17. Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie dispozițiile art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, republicată în Monitorul Oficial

al României, Partea I, nr. 543 din 3 august 2012. Se reține că forma actuală a dispozițiilor legale criticate (atât art. 12, cât și art. 13) a fost introdusă prin art. 38 al Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 365 din 30 mai 2012, dispoziții care au intrat în vigoare la 1 octombrie 2013, potrivit prevederilor Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2013, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 68 din 31 ianuarie 2013, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 214/2013 pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2013 privind modificarea Legii nr. 76/2012 pentru punerea în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative conexe, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 388 din 28 iunie 2013. Dispozițiile legale criticate au următorul cuprins:

— Art. 12 alin. (1), (3) și (4): „(1) În cazul în care constată utilizarea unor contracte de adeziune care conțin clauze abuzive, organele de control prevăzute la art. 8 vor sesiza tribunalul de la domiciliul sau, după caz, sediul profesionistului, solicitând obligarea acestuia să modifice contractele aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive.

[...]

(3) Asociațiile pentru protecția consumatorului care îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 30 și 32 din Ordonanța Guvernului nr. 21/1992 privind protecția consumatorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare, îl pot chema în judecată pe profesionistul care utilizează contracte de adeziune care conțin clauze abuzive, la instanța prevăzută la alin. (1), pentru ca aceasta să dispună încetarea folosirii acestora, precum și modificarea contractelor aflate în curs de executare, prin eliminarea clauzelor abuzive. Dispozițiile art. 13 alin. (1) și (4) sunt aplicabile.

(4) Dispozițiile alin. (1)—(3) nu aduc atingere dreptului consumatorului cărui a se opune un contract de adeziune ce conține clauze abuzive de a invoca nulitatea clauzei pe cale de acțiune ori pe cale de excepție, în condițiile legii.”

— Art. 13 alin. (1): „(1) Instanța, în cazul în care constată existența clauzelor abuzive în contract, obligă profesionistul să modifice toate contractele de adeziune în curs de executare, precum și să elimine clauzele abuzive din contractele preformulate, destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale.”

18. În opinia autoarei excepției de neconstituționalitate, dispozițiile legale criticate încalcă prevederile constituționale ale art. 11 privind dreptul internațional și dreptul intern, art. 15 alin. (2) privind principiul neretroactivității legii civile, art. 16 alin. (1) privind egalitatea în fața legii, art. 21 privind accesul liber la justiție și dreptul la un proces echitabil, art. 24 privind dreptul la apărare, art. 44 privind dreptul de proprietate privată, art. 45 privind libertatea economică, art. 53 privind restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți, art. 57 privind exercitarea drepturilor și a libertăților, art. 135 privind economia și art. 148 privind integrarea în Uniunea Europeană. Se mai invocă și art. 6 privind dreptul la un proces echitabil din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

19. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că s-a mai pronunțat asupra dispozițiilor legale criticate, constatând că acestea sunt constituționale, prin Decizia nr. 245 din 19 aprilie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 546 din 20 iulie 2016, sau Decizia nr. 353 din 24 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 835 din 21 octombrie 2016.

20. Curtea a observat că acțiunea prevăzută de art. 12 alin. (1)—(3) din Legea nr. 193/2000 este o acțiune *in rem*, promovată de subiectele de drept îndrituite (Autoritatea Națională pentru Protecția Consumatorilor și specialiști autorizați ai altor organe ale administrației publice și asociațiile pentru protecția consumatorului) nefiind, așadar, o acțiune personală a consumatorului. Spre deosebire de art. 253 alin. (1) lit. b) din

Codul civil, care face referire la dreptul unei persoane de a cere instanței să dispună încetarea încălcării drepturilor sale nepatrimoniale, acțiunea în încetare prevăzută de Legea nr. 193/2000 este o acțiune specială care vizează, indirect, și drepturi patrimoniale. Având în vedere cele de mai sus, Curtea constată că acțiunea prevăzută la art. 12 și 13 din Legea nr. 193/2000 este o acțiune în încetare ale cărei efecte se produc numai pentru viitor.

21. Acțiunea în încetare prevăzută de lege are, în principiu, un caracter sancționator, și nu de indemnizare a consumatorilor, și are rolul de a descuraja agenții economici să adopte unele comportamente contrare legii. În cadrul acestor acțiuni, judecătorul procedează la examinarea *in abstracto* a clauzelor din contractele de adeziune, adică analizează dacă respectiva clauză este susceptibilă să cauzeze un dezechilibru economic semnificativ între consumator și profesionist, în general, dezechilibru generat de raportul inegal de forțe și care este de natură obiectivă, fiind apreciat de către judecător prin raportare la un echilibru ideal. Nu este esențial ca efectul clauzei să fie pe cale să se producă sau să se fi produs. Cu alte cuvinte, în această ipoteză, nu este neapărat necesar ca o astfel de clauză să fi produs efecte asupra patrimoniului consumatorului.

22. Această poziție de dezechilibru este de natură să justifice prevederile legale criticate. Curtea Constituțională a constatat în jurisprudența sa, în acord cu cea a Curții Europene a Drepturilor Omului, că principiul egalității în fața legii presupune instituirea unui tratament egal pentru situații care, în funcție de scopul urmărit, nu sunt diferite, iar un tratament diferit nu poate fi doar expresia aprecierii exclusive a legiuitorului, ci trebuie să se justifice în mod rațional și obiectiv (a se vedea Decizia nr. 513 din 20 iunie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 598 din 11 iulie 2006). Or, profesioniștii nu se află în aceeași situație cu aceea a consumatorilor.

23. Curtea, prin deciziile amintite, a făcut referire la jurisprudența Curții de Justiție a Uniunii Europene, potrivit căreia sistemul de protecție pus în aplicare prin Directiva 93/13/CEE se bazează pe ideea că un consumator se găsește într-o situație de inferioritate față de un vânzător sau un furnizor în ceea ce privește atât puterea de negociere, cât și nivelul de informare, situație care îl conduce la adeziunea la condițiile redactate în prealabil de vânzător sau furnizor, fără a putea exercita o influență asupra conținutului acestora (Hotărârea din 27 iunie 2000, pronunțată în cauzele C-240/98-C-244/98 *Oceano Grupo Editorial și Salvat Editores*, punctul 25, precum și Hotărârea din 26 octombrie 2006, pronunțată în Cauza C-168/05, *Mostaza Claro*, punctul 25).

24. Curtea Constituțională a mai reținut că, în prezent, art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000, republicată, cu completările ulterioare, prevede că instanța, în cazul în care constată existența clauzelor abuzive în contract, obligă profesionistul să modifice toate contractele de adeziune în curs de executare, și nu pe cele deja executate, precum și să elimine clauzele abuzive din contractele preformulate, destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale. Potrivit art. 1.175 din Legea nr. 287/2009 privind Codul civil, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 505 din 15 iulie 2011, cu modificările ulterioare, „*Contractul este de adeziune atunci când clauzele sale esențiale sunt impuse ori sunt redactate de una dintre părți, pentru aceasta sau ca urmare a instrucțiunilor sale, cealaltă parte neavând decât să le accepte ca atare.*”

25. Curtea reține că România, în temeiul art. 148 alin. (2) și (4) din Constituție, trebuie să respecte prevederile tratatelor constitutive ale Uniunii Europene și să asigure ducerea la îndeplinire a cerințelor celorlalte reglementări ale Uniunii Europene cu caracter obligatoriu (a se vedea Decizia nr. 1.059 din 11 decembrie 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 73 din 4 februarie 2013, precum și Decizia nr. 64 din 24 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 286 din 28 aprilie 2015, paragraful 32), ceea ce s-a și întâmplat prin transpunerea Directivei 93/13/CEE a Consiliului din 5 aprilie 1993 privind

clauzele abuzive în contractele încheiate cu consumatorii. Chiar dacă dispozițiile directivei menționate lasă statelor membre o marjă de apreciere, nu se poate nega dreptul legiuitorului național de a edicta norme juridice care să confere o protecție juridică superioară consumatorului.

26. În legătură cu pretinsa încălcare a principiului neretroactivității legii civile, prevăzut de Constituție, Curtea a reținut că, potrivit jurisprudenței sale, concretizată, de exemplu, prin Decizia nr. 330 din 27 noiembrie 2001, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 59 din 28 ianuarie 2002, sau Decizia nr. 1.622 din 20 decembrie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 156 din 8 martie 2012, o lege nu este retroactivă atunci când modifică pentru viitor o stare de drept născută anterior și nici atunci când suprimă producerea în viitor a efectelor unei situații juridice constituite sub imperiul legii vechi, pentru că, în aceste cazuri, legea nouă nu face altceva decât să reglementeze modul de acțiune în timpul următor intrării ei în vigoare, adică în domeniul ei propriu de aplicare. Rezultă că retroactivitatea legii privește modificarea unei situații pentru trecut, iar nu reglementarea diferită a unei situații juridice pentru viitor. Dispozițiile legale care prevăd dreptul instanței judecătorești de a dispune înlăturarea din toate contractele încheiate de profesionist a clauzelor abuzive sunt norme de procedură care sunt de imediată aplicare, fără a încălca exigențele art. 15 alin. (2) din Constituție.

27. Așadar, Curtea Constituțională a constatat că această competență conferită instanței judecătorești investite cu judecarea unei astfel de acțiuni nu vizează desființarea unei clauze abuzive pentru trecut, ci numai pentru viitor, astfel încât prestațiile deja efectuate în baza contractului nu pot fi desființate. Profesionistul nu mai poate beneficia pentru viitor de avantajele obținute în baza clauzelor abuzive, dar această situație nu poate acredita ideea că hotărârea judecătorească pronunțată în baza art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 retroactivează.

28. Legea nr. 193/2000 conține prevederi clare în anexa sa cu privire la clauzele care sunt considerate abuzive, noțiunea de clauză abuzivă fiind reglementată încă din anul 2000, astfel încât profesioniștii au putut, încă de la momentul intrării sale în vigoare, să își adapteze conduita în mod corespunzător, adică să evite inserarea în contracte a unor clauze care contravin legii. Așadar, profesionistul avea reprezentarea faptului că se poate expune la o acțiune promovată de consumator dacă încalcă legea. Prevederile legale criticate reglementează un remediu judiciar de natură procesuală menit să accelereze procesul de eliminare a clauzelor abuzive și de reintrare în legalitate. Aceste prevederi legale nu aduc nimic nou din punctul de vedere al dreptului substanțial.

29. Curtea a mai reținut că s-a pronunțat asupra dispozițiilor art. 13 din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, în forma anterioară, constatând că sunt constituționale. Astfel, prin Decizia nr. 647 din 11 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 21 iunie 2010, și Decizia nr. 464 din 12 aprilie 2011, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 473 din 6 iulie 2011, Curtea a reținut că, fie că este sesizată direct de către consumator, fie prin intermediul procesului-verbal de constatare a faptelor contrare legii întocmit de reprezentanții împuterniciți ai Autorității Naționale pentru Protecția Consumatorilor sau de specialiștii autorizați ai organelor administrației publice, instanța judecătorească este unica autoritate care se va pronunța asupra existenței sau inexistenței clauzelor abuzive dintr-un contract. Curtea a mai reținut că art. 13 din lege, pe lângă răspunderea civilă delictuală pe care o reglementează, prevede și o răspundere contravențională, din moment ce fapta ilicită este sancționată cu amendă contravențională. Curtea a mai statuat, în jurisprudența sa, că acțiunea promovată în temeiul art. 11—13 din lege angajează, în principal, răspunderea contravențională a profesionistului, iar, în subsidiar, răspunderea civilă delictuală a acestuia. Așadar, existând două tipuri de răspundere, una

delictuală, cealaltă contravențională, există și două tipuri de sancțiuni (a se vedea Decizia nr. 1.535 din 17 noiembrie 2009, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 54 din 25 ianuarie 2010 și Decizia nr. 649 din 11 mai 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 410 din 21 iunie 2010). Împrejurarea că actul de sesizare al instanței, care circumscrie cadrul procesual al controlului efectuat de către aceasta, este diferit în funcție de calea aleasă de persoana ce are calitatea de consumator nu impiedică cu nimic asupra dreptului la apărare al profesionistului. În fața instanței de judecată, părțile au în egală măsură posibilitatea de a-și exercita garanțiile prevăzute de legea procesual civilă, formulând apărărilor pe care le consideră pertinente și utile cauzei.

30. Curtea a reținut, însă, în jurisprudența citată, că sancțiunea obligării profesionistului să modifice toate contractele de adeziune în curs de executare nu are natură contravențională, ci are o natură civilă, fiind legată de un contract civil. Sancțiunea civilă intervine pentru săvârșirea, cu vinovăție, a unei fapte ilicite și, în subsidiar, pentru cauzarea de prejudicii (a se vedea *mutatis mutandis* Decizia nr. 800 din 18 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 130 din 19 februarie 2016), chiar dacă, potrivit legii, profesionistul nu este obligat la plata unor despăgubiri. Este adevărat că, potrivit art. 13 alin. (2) din Legea nr. 193/2000, în cazul prevăzut la alin. (1), instanța va aplica și amenda contravențională prevăzută la art. 16 din lege, în cazul încălcării obligației de a nu stipula clauze abuzive în contractele încheiate cu consumatorii (cu privire la aplicarea pentru viitor a altor sancțiuni decât cele contravenționale, a se vedea și Decizia nr. 66 din 26 februarie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 236 din 7 aprilie 2015), dar sancțiunea contravențională intervine ca urmare a încălcării unei obligații stabilite printr-o normă de drept public. De asemenea, Curtea a reținut că limitele sancțiunii contravenționale au rămas neschimbate față de forma legii din anul 2008, astfel că nu se poate reține încălcarea art. 15 alin. (2) din Constituție. Obligația profesionistului prevăzută de art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 este o consecință a încălcării normelor de drept substanțial referitoare la clauzele abuzive. Profesionistul a cunoscut încă de la început faptul că o clauză abuzivă poate antrena răspunderea sa în urma promovării unor acțiuni în justiție de către consumatori. Acțiunea în încetare prevăzută de dispozițiile legale criticate are o tipologie procedurală de natură să satisfacă interesele de ordin public prin apărarea drepturilor și intereselor consumatorilor aflați în aceeași situație juridică, statul asigurându-se că toți actorii economici respectă regulile edictate în vederea unei bune funcționări a pieței bunurilor și serviciilor vizate de ipoteza legii, astfel că, în momentul în care instanța de judecată constată existența unei clauze abuzive, va obliga profesionistul să o înlăture din toate contractele de adeziune în curs de executare. Efectele acestei înlăturări, potrivit art. 13 din Legea nr. 193/2000, se vor produce pentru viitor.

31. În ceea ce privește pretinsa încălcare a prevederilor art. 1 alin. (4) din Constituție, care consacră principiul separației și echilibrului puterilor în stat, Curtea a constatat că, aplicând sancțiunea civilă, în urma verificărilor efectuate, instanța acționează în baza unei competențe conferite de legiuitor. Este adevărat că reglementările legale criticate conferă hotărârii judecătorești efecte juridice particulare în raport cu regula generală a relativității efectelor hotărârilor judecătorești, fără ca obligațiile prevăzute în acestea să poată fi asimilate cu cele ce rezultă dintr-un act de reglementare primară. Efectul relativ al acestui tip de hotărâre nu se referă la un raport juridic concret dintre consumator și profesionist, raportat la un anume litigiu, având în vedere controlul abstract efectuat de judecător în baza art. 12 și 13 din Legea nr. 193/2000, în sensul că nu este apărut un drept subiectiv propriu al titularilor dreptului de sesizare, întrucât ipoteza normativă a dispozițiilor legale criticate vizează contenciosul de ordin publică, astfel încât relativitatea efectelor hotărârii judecătorești va avea în vedere persoana împotriva căreia este formulată sesizarea, persoană ce urmează a-și adapta conduita în funcție de exigențele stabilite prin hotărârea

judecătorească. Nicăieri în lege nu este prevăzută o sancțiune împotriva profesionistului care, obligat de instanță să elimine clauzele constatate ca fiind abuzive, nu s-a conformat hotărârii judecătorești, dar efectul acesteia este în sensul că profesionistul fie va negocia cu consumatorul și le va modifica, fie va elimina pur și simplu clauzele abuzive din contractele preformulate, urmând ca verificarea îndeplinirii hotărârii judecătorești să fie făcută ulterior de către autoritățile competente.

32. În ceea ce privește respectarea prevederilor constituționale ale art. 21 alin. (3) privind dreptul la un proces echitabil și ale art. 24 privind dreptul la apărare, Curtea a reținut faptul că profesionistul are posibilitatea să se prezinte în fața instanței judecătorești și să își formuleze apărărilor pe care le consideră pertinente și utile cauzei.

33. Referitor la încălcarea dreptului de proprietate privată, Curtea a observat că dispozițiile în cauză, aplicându-se contractelor de adeziune în curs de derulare, în speță contracte de credit, nu încalcă prevederile art. 44 din Constituție. Curtea a statuat în jurisprudența sa că, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, legiuitorul este în drept să stabilească conținutul și limitele dreptului de proprietate. De principiu, aceste limite au în vedere obiectul dreptului de proprietate și atributele acestuia și se instituie în vederea apărării intereselor sociale și economice generale sau pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale altor persoane, esențial fiind ca prin aceasta să nu fie anihilat complet dreptul de proprietate (în acest sens, a se vedea și Decizia nr. 19 din 8 aprilie 1993, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 105 din 24 mai 1993). De asemenea, Curtea a statuat, prin Decizia nr. 59 din 17 februarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 203 din 9 martie 2004, că, în temeiul art. 44 din Constituție, legiuitorul ordinar este competent să stabilească cadrul juridic pentru exercitarea atributelor dreptului de proprietate, în accepțiunea principală conferită de Constituție, în așa fel încât să nu vină în coliziune cu interesele generale sau cu interesele particulare legitime ale altor subiecte de drept, instituind, astfel, niște limitări rezonabile în valorificarea acestuia, ca drept subiectiv garantat. Așadar, textul art. 44 din Constituție cuprinde expres, în cadrul alin. (1), o dispoziție specială în temeiul căreia legiuitorul are competența de a stabili conținutul și limitele dreptului de proprietate, inclusiv prin introducerea unor limite vizând atributele dreptului de proprietate. În aceste condiții, Curtea a reținut că dreptul de proprietate privată nu este un drept absolut, ci poate fi supus anumitor limitări, potrivit art. 44 alin. (1) din Constituție, însă limitele dreptului de proprietate, indiferent de natura lor, nu se confundă cu însăși suprimarea dreptului de proprietate (a se vedea Decizia nr. 270 din 7 mai 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 554 din 28 iulie 2014). De fapt, nici nu se pune problema încălcării dreptului de proprietate, profesionistul nemaiputând pe viitor să încaseze sumele de bani stabilite în baza clauzelor contractuale constatate ca fiind abuzive, nepunându-se în discuție, în cadrul acțiunii în încetare, restituirea sumelor de bani deja încasate.

34. Curtea a constatat că Legea fundamentală nu ocrotește și nu garantează dreptul de proprietate privată în legătură cu sumele rezultate din clauze abuzive, deci cu încălcarea legii. Dimpotrivă, Constituția îl obligă pe legiuitor să reglementeze căi/modalități de recuperare a sumelor astfel dobândite (cum ar fi acțiunea oblică/pauliană, confiscarea, acțiunea în anulare etc.). Cu atât mai mult, legiuitorul trebuie să reglementeze un cadru legislativ apt privind prevenirea intrării în patrimoniul creditorului a sumelor ce sunt susceptibile de a fi plătite în viitor în urma stipulării unor clauze abuzive.

35. În ceea ce privește libertatea economică, instanța de contencios constituțional s-a pronunțat în mai multe rânduri. Astfel, în Decizia nr. 880 din 15 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 187 din 14 martie 2016, paragrafele 23 și 24, Curtea a reținut că, potrivit jurisprudenței sale (exemplu fiind Decizia nr. 768 din 18 decembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 154 din 4 martie 2015), principiul libertății

economice constituie, împreună cu libera inițiativă, fundamentul economiei de piață, având un conținut normativ complex, care privește atât începerea unei activități economice, cât și desfășurarea acesteia într-un mediu concurențial nedistorsionat de bariere legale discriminatorii și practici anticoncurențiale, abuzive sau neloiale. În considerarea specificului economiei de piață, rolul statului este limitat la crearea cadrului general, economic, social și politic, necesar pentru derularea activității operatorilor economici, ceea ce implică adoptarea unor reglementări restrictive, dar în limitele impuse de asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale tuturor, reglementări care nu pot afecta substanța drepturilor. Accesul liber la o activitate economică nu exclude, ci, dimpotrivă, implică stabilirea unor limite de exercitare a libertății economice, prin interzicerea faptelor ilicite, prejudiciabile pentru societate sau pentru alte persoane (în acest sens sunt, de exemplu, Decizia nr. 15 din 22 ianuarie 2004, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 118 din 10 februarie 2004, Decizia nr. 119 din 16 februarie 2006, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 264 din 23 martie 2006, și Decizia nr. 498 din 10 mai 2012, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 428 din 28 iunie 2012). Totodată, stabilirea unei fapte ce constituie contravenție și a sancțiunii aplicabile acesteia reprezintă o opțiune legitimă a legiuitorului, care dă expresie preocupării statului pentru a asigura libertatea comerțului și protecția concurenței loiale.

36. În consecință, libertatea economică nu este absolută, ci comportă anumite limite. Astfel, potrivit dispozițiilor art. 45 din Constituție, atât accesul liber al persoanei la o activitate economică, cât și exercitarea acesteia se desfășoară „în condițiile legii”, așa cum a reținut Curtea prin Decizia nr. 929 din 18 octombrie 2007, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 23 noiembrie 2007, sau Decizia nr. 31 din 14 ianuarie 2010, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 150 din 8 martie 2010. Ca atare, libertatea economică nu apare ca un drept absolut al persoanei, ci este condiționată de respectarea limitelor stabilite de lege, limite ce urmăresc asigurarea unei anumite discipline economice ori protejarea unor interese generale. Altfel spus, libertatea economică nu se poate manifesta decât în limitele impuse de asigurarea respectării drepturilor și intereselor legitime ale tuturor.

37. Referitor la raportarea la prevederile art. 135 alin. (1) și (2) lit. a) privind economia din Legea fundamentală, Curtea s-a pronunțat asupra altor dispoziții legale din Legea nr. 193/2000, constatând că această lege conține, în anexa sa, și o listă a

clauzelor considerate ca fiind abuzive, considerentele fiind valabile și în dosarele de față. Art. 135 alin. (2) lit. a) din Constituție prevede că statul trebuie să asigure libertatea comerțului, dar acest lucru nu echivalează cu lipsa unui cadru normativ adecvat care să reglementeze exercitarea activităților specifice în condiții care să asigure funcționarea unei economii de piață viabile în care consumatorii să fie protejați în fața unor abuzuri ale agenților economici aflați, din diferite motive, pe poziții de forță.

38. Însă, potrivit art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000, dispozițiile alin. (1)—(3) din același articol nu aduc atingere dreptului consumatorului căruia i se opune un contract de adeziune ce conține clauze abuzive de a invoca nulitatea clauzei pe cale de acțiune ori pe cale de excepție, în condițiile legii. Acțiunea pusă la dispoziția consumatorului de dispozițiile art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000 este o acțiune în anulare supusă condițiilor legale, având efecte specifice, care se pot întinde până la momentul încheierii contractului.

39. Așadar, clauzele abuzive sunt interzise în baza art. 4 din Legea nr. 193/2000, iar lista exemplificativă a acestora este cuprinsă în anexa la lege. În consecință, din momentul în care se constată caracterul lor abuziv de către instanță, ele nu pot continua să producă efecte în privința contractelor de adeziune în curs de derulare, astfel cum susține autoarea excepției de neconstituționalitate, ele trebuind să fie eliminate. De asemenea, profesionistul este obligat să elimine clauzele abuzive din contractele preformulate, destinate a fi utilizate în cadrul activității profesionale. De altfel, art. 6 din lege prevede că „Clauzele abuzive cuprinse în contract și constatate fie personal, fie prin intermediul organelor abilitate prin lege nu vor produce efecte asupra consumatorului, iar contractul se va derula în continuare, cu acordul consumatorului, numai dacă după eliminarea acestora mai poate continua.” De asemenea, art. 12 alin. (3) din lege prevede necesitatea modificării contractelor aflate în curs de executare, în urma hotărârii judecătorești, prin înlăturarea clauzelor abuzive.

40. În concluzie, pentru ca un contract în derulare să își mai poată produce efecte juridice după intervenția hotărârii judecătorești prevăzute de art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000, părțile la contract urmează să renegocieze condițiile contractuale; profesionistului îi revine, ca o consecință logică, obligația de a invita consumatorul la această renegociere și de a elimina clauzele abuzive din contract, astfel încât contractul în întregul său să respecte prevederile legale și, implicit, drepturile consumatorului.

41. Pentru considerentele expuse mai sus, în temeiul art. 146 lit. d) și al art. 147 alin. (4) din Constituție, al art. 1—3, al art. 11 alin. (1) lit. A.d) și al art. 29 din Legea nr. 47/1992, cu majoritate de voturi,

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

În numele legii

DECIDE:

Respinge, ca neîntemeiată, excepția de neconstituționalitate ridicată de Piraeus Bank România — S.A. din București în Dosarul nr. 26.518/3/2015* al Tribunalului București — Secția a VI-a civilă și constată că dispozițiile art. 12 alin. (1), (3) și (4) și art. 13 alin. (1) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori sunt constituționale în raport cu criticile formulate.

Definitivă și general obligatorie.

Decizia se comunică Tribunalului București — Secția a VI-a civilă și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I. Pronunțată în ședința din data de 4 aprilie 2017.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE
prof. univ. dr. **VALER DORNEANU**

Magistrat-asistent,
Andreea Costin

DECIZII ALE PRIM-MINISTRULUI
GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIM-MINISTRUL

DECIZIE
privind eliberarea domnului Bogdan-Nicolae Stan
din funcția de președinte, cu rang de secretar de stat,
al Agenției Naționale de Administrare Fiscală

În temeiul art. 19 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 18 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 86/2003 privind unele reglementări în domeniul financiar, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 609/2003, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data intrării în vigoare a prezentei decizii, domnul Bogdan-Nicolae Stan se eliberează din funcția de președinte, cu rang de secretar de stat, al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

PRIM-MINISTRU
MIHAI TUDOSE

Contrasemnează:
Secretarul general al Guvernului,
Mihai Busuioc

București, 18 iulie 2017.
Nr. 547.

GUVERNUL ROMÂNIEI
PRIM-MINISTRUL

DECIZIE
privind numirea doamnei Mirela Călugăreanu în funcția
de președinte, cu rang de secretar de stat,
al Agenției Naționale de Administrare Fiscală

În temeiul art. 19 din Legea nr. 90/2001 privind organizarea și funcționarea Guvernului României și a ministerelor, cu modificările și completările ulterioare, și al art. 18 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 86/2003 privind unele reglementări în domeniul financiar, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 609/2003, cu modificările și completările ulterioare,

prim-ministrul emite prezenta decizie.

Articol unic. — Începând cu data intrării în vigoare a prezentei decizii, doamna Mirela Călugăreanu se numește în funcția de președinte, cu rang de secretar de stat, al Agenției Naționale de Administrare Fiscală.

PRIM-MINISTRU
MIHAI TUDOSE

Contrasemnează:
Secretarul general al Guvernului,
Mihai Busuioc

București, 18 iulie 2017.
Nr. 548.

ABONAMENTE LA PUBLICAȚIILE OFICIALE PE SUPORT FIZIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Nr. crt.	Denumirea publicației	Valoare (TVA 5% inclus) — lei		
		12 luni	3 luni	1 lună
1.	Monitorul Oficial, Partea I	1.310	360	131
2.	Monitorul Oficial, Partea I, limba maghiară	1.640		150
3.	Monitorul Oficial, Partea a II-a	2.460		220
4.	Monitorul Oficial, Partea a III-a	470		50
5.	Monitorul Oficial, Partea a IV-a	1.880		170
6.	Monitorul Oficial, Partea a VI-a	1.750		160
7.	Monitorul Oficial, Partea a VII-a	600		55
8.	Colecția Legislația României	500	130	
9.	Colecția Hotărâri ale Guvernului României	800		75

NOTĂ:

Monitorul Oficial, Partea I bis, se multiplică și se achiziționează pe bază de comandă.

ABONAMENTE LA PRODUSELE ÎN FORMAT ELECTRONIC

— Prețuri pentru anul 2017 —

Produs	Abonamentul FLEXIBIL (Monitorul Oficial, Partea I + alte 3 părți ale Monitorului Oficial, la alegere)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	60	150	380	910	2.000	550	1.380	3.450	8.280	18.220
ExpertMO	100	250	630	1.510	3.320	1.000	2.500	6.250	15.000	33.000

Produs	Abonamentul COMPLET (Monitorul Oficial, Partea I + toate celelalte părți ale Monitorului Oficial)									
	Lunar					Anual				
	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300	Online/ Monopost	Rețea 5	Rețea 25	Rețea 100	Rețea 300
AutenticMO	70	180	450	1.080	2.380	650	1.630	4.080	9.790	21.540
ExpertMO	120	300	750	1.800	3.960	1.200	3.000	7.500	18.000	39.600

Colecția Monitorul Oficial în format electronic, oricare dintre părțile acestuia	70 lei/an
--	-----------

Prețurile sunt exprimate în lei și conțin TVA.

Mai multe informații puteți găsi pe site-ul www.expert-monitor.ro, unde puteți aplica online comanda.

EDITOR: GUVERNUL ROMÂNIEI

„Monitorul Oficial” R.A., Str. Parcului nr. 65, sectorul 1, București; C.I.F. RO427282,
 IBAN: RO55RNCB0082006711100001 Banca Comercială Română — S.A. — Sucursala „Unirea” București
 și IBAN: RO12TREZ7005069XXX000531 Direcția de Trezorerie și Contabilitate Publică a Municipiului București
 (alocat numai persoanelor juridice bugetare)
 Tel. 021.318.51.29/150, fax 021.318.51.15, e-mail: marketing@ramo.ro, internet: www.monitoruloficial.ro
 Adresa pentru publicitate: Centrul pentru relații cu publicul, București, șos. Panduri nr. 1,
 bloc P33, parter, sectorul 5, tel. 021.401.00.70, fax 021.401.00.71 și 021.401.00.72
 Tiparul: „Monitorul Oficial” R.A.

